

Kritika

Žlahtni pogled od zunaj

Nika Leskovšek

Thornton Wilder:
Naše mesto.
Režija Matjaž
Zupančič.
Slovensko ljudsko
gledališče Celje.
★★★★★

Da v ospredju drame Naše mesto stoji vsevedni pripovedovalec, za ameriško dramsko klasiko niti ni nenavadno, saj gre za strateškega posrednika med dramo in gledalci, ki jim je ta pristop morda bližje iz popularnih televizijskih serij ali proze; avtor Thornton Wilder ga je poimenoval kar Režiser, kljub temu pa ga v celjski uprizoritvi na odru ne zastopa dejanski režiser Matjaž Zupančič (kot so si koncept igre zamislili nekateri drugi režiserji), ampak igralec, Brane Završan. Vse skupaj je del igre, kot igra v igri ali življenje v življenju; subtilno in enkratno pa razgrinja vprašanje realnega v gledališču in življenju. Izvorna dilema se v ozadju predstavlja z iluzijo gledališča senc, ki rabi kot znana platonistična prisposoba o ujetnikih v votlini, ki so prek senc na sledi realnemu.

Z optimističnimi toni svetle glasbene podlage Janija Kovačiča se riše življenje v mestecu – v spokojnem tempu in brez večjih pretresov, pričara se tudi nekaj ameriškega duha, vendar se pobriše patriotistične segmente v prid nekega univerzalnega in predvsem temeljnega človeškega občutja. Postavo skoraj celotnega celjskega ansambla (tudi tistih, ki so po navadi skriti v ozadju) na izpraznjeni sceni Alena Ožbolta kot kolektivno telo usmerja in koreografira zbirka heterogenih uprizoritvenih prijemov, celo tolmačenje besedilnih napotkov v telesno govorico gluhih. To se morda ne zdi prav značilno za Zupančičevo režijo, ki vsebuje tudi nekaj dogvillovskih »markacij«, vendar pa Zupančičev žlahtni izbor uspe v ravno pravem odmerku zajeti posebno naravo Wilderjeve metagledališkosti. Pri tem v ospredju, na gledališki rampi, nevsiljivo stoji Brane Završan in s pomirjujoče žametnim glasom predstavlja spokojno mestece z nekakšnim božjim pogledom od zunaj, se od usod posameznih oseb premika v večnost, obenem pa se vanje igraje vmešava, prevzame kakšno vlogo in se infiltrira v notranjost nastaja-

nja igre ter spet izstopi. Čeprav se zdi nenavadno, ta princip igre posvojijo tudi drugi igralci.

Ti so do oblikovanja vlog v nekem pregledno označevalnem odnosu, zlasti obe mami v družinah Gibbs in Webb (Lučka Počkaj in Jagoda), ki sta kljub klišejskim frazam brez tipične provincialne obarvanosti (tako tudi v kostumih Bjanke Adžić Ursulov). V objektivizirano uprizarjanje vsakdanjosti in avtomatizma navad povsem brez pomoči rekvizitov, zgolj s kretanjem in vajenimi rutinskimi gestami, se prikrade nekaj potujitveno brechtovskega, nekakšna notranja distanca, ki tudi pri obeh očetih (Renato Jenček in Bojan Umek) poteka brez prave naselitve v vloge. Znajdejo se nekako vmes, vedno znova v procesu vsakdanjih vaj, situacij, odnosov, kot v gledališkem »delu v nastajanju« jih na besedilne napotke (v novem prevodu Tine Mahkote) napeljuje, vodi in ustavlja Završan. Predstavo o univerzalnosti človeške usode sveže dopolnjujeta Blaž Setnikar in Liza Marija Grašič z drugačnim, neobremenjenim, igrano nevajenim mladostnim načinom v vlogah mladoporočencev, bodočih in bivših.

Pri omembi zanimivega pristopa do igre ne gre zgolj za opazko. Res je, da je Matjaž Zupančič tudi sam pedagoški usmerjevalec na AGRFT, a je v tej raziskavi nekaj več, kar mori literate že od Homerjevih časov naprej – ali z besedami nobelovke Wislawe Szymborske: »Nič se dvakrat ne dogaja / ne zgodi se. To ne mine / Rodimo se brez vaje / živimo brez generalke.« (v kombiniranem prevodu). Te mimobežne doživljaje oseb v drami poveže s čvrsto gledališko izkušnjo prav sklepni del Smrt in večnost, ki jih tudi celostno umesti v širšo in večno pripoved – s pomočjo posthumnega komentarja umrlih prebivalcev mesteca. Pulitzerjevega nagradjenca to vzpostavi kot mojstra dramske besede in častilca enkratnosti življenja, ki ustoličuje tudi gledališko umetnost v vsej njeni paradoksnosti. In to je ključno, zato ni prav nobenega razloga, da tej efemernosti ne bi dali še več uprizoritvenega duška skozi ponovitve Našega mesta, ki na celjskem odru vznikne kot nepričakovano in pozitivno presenečenje. ✕

Page: 25

Reach: 96000

Country: SLOVENIA

Size: 297 cm2

2 / 2

V aktualni uprizoritvi drame Naše mesto uspe režiserju Matjažu Zupančiču v ravno pravem odmerku zajeti posebno naravo Wilderjeve metagledališkosti.